

Concept programma TaalStaal 2020 – dd juli 2019

9:00 - 9:30	Registratie en ontvangst	
9.30 - 10.15	Opening en welkomstwoord Dagvoorzitter en bestuurder Introductie tot het thema Prof.dr.Ellen Gerrits, Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht	
10.15 - 11.00	Nieuwe inzichten om te komen tot betere uitkomsten voor kinderen met een beperking Prof.dr. Jan Willem Gorter McMaster University, Hamilton, Canada	
11.00 - 11.30	Pauze en bezoek posterpresentaties	
11.30 - 12.00	Wie doet er mee? Over TOS, identiteit, aangeleerde hulpeloosheid en professionele koudwatervrees Dr. Jet Isarin, Kentalis, samen met de TOS fabriek	
12.00 - 12.15	Pitchen posterpresentaties	
12.15 - 13.30	Lunch en bezoek posterpresentaties	
13.30 - 15.00	Parallelezingen - Jonge kind 1. Taal in Zicht – sector presentatie 2. Klank en spraak: Klankontwikkeling bij peuters - Esther Ottow Behandeling van kinderen met fonologische stoornissen - Maïke Diender Ernst van spraakontwikkelingsstoornissen - Anniek van Doornik 3. Focus op communicatieve participatie – sector presentatie	Parallelezingen - Schoolgaande kind 1. Story Grammar Training – Annette Scheper 2. Sociaal emotionele ontwikkeling Het gevoel dat ik bedoel - Lizet Ketelaar Sociaal emotionele ontwikkeling van jongeren met TOS - Neeltje van den Bedem 3. Lezen, spellen en TOS Elise de Bree, Roxette van den Bosch, Iris Duinmeijer
15.00 - 15.30	Pauze en bezoek posterpresentaties	
15.30 - 16.15	Long term outcomes of Developmental Language Disorder (DLD) Prof.dr. Nicola Botting City University, London, UK	
16.15 - 16.35	Forumdiscussie ‘Participatie onder de loep’	
16.35 - 16.45	Samenvatting van de dag door Ellen Gerrits	
16:45 - 18:00	Netwerkborrel	

Nieuwe inzichten om te komen tot betere uitkomsten voor kinderen met een beperking - Prof.dr. Jan Willem Gorter, McMaster University, Hamilton, Canada

Als kinderen worden geboren met een aandoening of op jonge leeftijd een ziekte of ongeval doormaken dan kan dat leiden tot beperkingen in hun ontwikkeling. Vergeleken met leeftijdsgenootjes hebben zij, gemiddeld genomen, minder goede vooruitzichten. Uit onderzoek blijkt dat zij als jongvolwassenen kampen met hun gezondheid en belemmerd zijn in hun maatschappelijke participatie, zoals het vinden en behouden van een baan, zelfstandig wonen en het hebben van een partner.(1)

Succesvolle behandelingen op het niveau van lichaamsfuncties en structuren leiden lang niet altijd tot betere uitkomsten in participatie (2). Onderzoek wijst uit dat ontwikkeling een samenspel is van constante interacties tussen het kind en zijn of haar omgeving, en dat daarbij de aandoening zelf slechts een van de vele factoren is.(3) Nu we beter begrijpen hoe het samenspel van factoren is, is het ook tijd om na te denken over een aanpak die past in de 21e eeuw en die leidt tot een goede zorg en een betere toekomst voor kinderen met ontwikkelingsbeperkingen en hun gezinnen. In de presentatie komen zes thema's aan de orde die in de Engelse taal allen starten met de letter 'F': Functie, Family (Gezin), Fitness, Fun (Plezier), Friends (Vrienden), en Future (Toekomst) (4). Deze 'F-Words' zijn gekoppeld aan het raamwerk van International Classification System of Functioning, Disability and Health (ICF) van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO). Zodoende komen conceptuele ideeën (ICF) en concrete, alledaagse thema's in de praktijk van zorgverleners ('F-Words') samen. Aan de hand van praktische voorbeelden laat Gorter zien dat onderzoek heeft geleid tot nieuwe inzichten die klaar zijn om te worden toegepast in de praktijk: van puur stoornis-gerichte behandeling gericht op het 'fixen' (het andere 'F-Word' dat traditioneel centraal stond in de kinderrevalidatie) van de aandoening naar gezinsgerichte-, ontwikkelings-, en toekomstgerichte zorg.

Long term outcomes of Developmental Language Disorder (DLD) – prof.dr. Nicola Botting, City University London, UK

Relatively sparse data exist on the adult outcomes of young people with Developmental Language Disorder and the factors that predict them. In this presentation, an overview of the few studies into DLD in adulthood will be given. Followed by findings from the longitudinal Manchester Language Study, as well as from other smaller scale projects. DLD is a lifelong communication difficulty affecting around 7% of the population. It presents a considerable barrier for young adults engaging in everyday activities of adulthood, including further education, employment and mental health. The findings in this presentation will focus on the themes of employment and mental health highlighting questions such as: What are the employment profiles of young people with DLD? What awareness do managers have of DLD in the workplace? What mental health issues do young adults with DLD face? How might these interact with their employment prospects? How do these barriers differ from young adults with an acquired communication difficulty? Possible implications for clinical practice and for future research will also be discussed.

Wie doet er mee? Over TOS, identiteit, aangeleerde hulpeloosheid en professionele koudwatervrees – dr. Jet Isarin, Kentalis

Sinds 2013 leven we in een participatiesamenleving. Althans op papier, want in de praktijk staan er nog steeds veel mensen aan de zijlijn. Dat geldt ook voor een deel van de jongeren en jongvolwassenen met TOS die wij hebben onderwezen, ambulant begeleid of behandeld. Ze hebben kennis en vaardigheden verworven, zijn communicatief redzamer geworden, maar slagen er toch niet in zich staande te houden op de onderwijsmarkt, de zorgmarkt, de woningmarkt en vooral ook de arbeidsmarkt. Dat ze lang niet van alle markten thuis zijn, heeft te maken met hun beperkingen op het gebied van taal en communicatie. Maar dat niet alleen. Het niet of niet echt kunnen meedoen heeft aan de kant van de jongeren met TOS te maken met een ingewikkelde combinatie van een gebrek aan initiatief en aangeleerde hulpeloosheid enerzijds, en met frictie in

de identiteitsontwikkeling anderzijds. Beide zijn zowel direct als indirect verbonden met de taalontwikkelingsstoornis.

Aan de kant van professionals en instellingen hebben participatieproblemen te maken met onbewust paternalisme en koudwatervrees. Praten over participatie – op congressen, in project- en stuurgroepen en beleidsstukken – gaat ons vooralsnog beter af dan daadwerkelijk samenwerken met de mensen om wie het gaat.

Vanaf de zijlijn leveren twee ervaringsdeskundigen commentaar op de lezing.

Ernst van spraakontwikkelingsstoornissen – Annik van Doornik MSc, Hogeschool Utrecht

Binnen de studie SPEECH naar de ernst van spraakontwikkelingsstoornissen (SOS) bekend is een multifactorieel model ontwikkeld en getest waarmee de ernst van de SOS kan worden vastgesteld. Dit model neemt zowel de spraakkenmerken, de verstaanbaarheid beoordeeld door de ouders en de beleving van het kind zelf mee. Dit heeft geleid tot een ernstindex die het stoornis-, het activiteiten- en het participatieniveau volgens de indeling van het ICF met elkaar verbindt. De voorgestelde ernstindex kan worden gebruikt bij de diagnostiek en evaluatie van behandeling van SOS.

Klankontwikkeling bij peuters – Esther Ottow MSc, Auris

Hoe is de verdeling van verschillende typen klankontwikkelingsproblemen binnen de TOS-doelgroep? Wat is de ernst en prevalentie van deze problemen? Kunnen we meer verbetering bereiken door groepsinterventie toe te voegen aan het huidige individuele aanbod in de behandelgroepen?

Behandeling van kinderen met een fonologische stoornis – Maike Diender, MA, NSDSK

Zijn kinderen met een fonologische stoornis meer gebaat bij een specifieke behandeling gericht op de fonologie dan bij het huidige behandelaanbod binnen de TOS vroegbehandeling?

Focus op communicatieve participatie – sector presentatie

Is de FOCUS-34-NL vragenlijst van toegevoegde waarde voor het in kaart brengen van de communicatieve participatie van peuters met TOS of D/SH-peuters in de TOS behandelgroepen?

Taal in Zicht – sector presentatie

Het project Taal in Zicht is een onderzoek naar de ontwikkeling van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS). We volgen de ontwikkeling van kinderen met TOS en kinderen die een TOS hebben gehad gedurende 20 jaar. Hoe verloopt hun taalontwikkeling? Hoe gaat het op school / op hun werk? Met sommige kinderen gaat het goed, maar andere kinderen blijven moeite houden met taal. Als we weten met welke kinderen het goed komt en welke kinderen moeite blijven houden, dan kunnen we kinderen in de toekomst nog beter helpen. Op TaalStaal 2020 presenteren we de data van de uitstroom van de behandelgroepen en data van groep 3.

Lees verder op <https://www.projecttaalinzicht.nl/over-taal-in-zicht/>

Story Grammar Training – dr. Annette Schepers, Kentalis

Er is onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid van de TOS-interventie Story Grammar Training voor de verbetering van de mondelinge vertelvaardigheid van kinderen met een TOS. De vraag wordt behandeld of de interventie leidt tot een betere participatie van de kinderen in hun sociale interactie.

Het gevoel dat ik bedoel – Lizet Ketelaar, NSDSK

Alle data van het onderzoek naar de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen met TOS (6-10 jaar) zijn verzameld en geanalyseerd en kunnen vergeleken worden met data van controles en met data van kinderen met gehoorverlies in dezelfde periode. Voorlopige analyses laten zien dat kinderen met TOS het minder goed doen op de taken dan kinderen met gehoorverlies.

Sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren met een TOS – Neeltje van den Bedem, MA, Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht

Het promotieonderzoek van Neeltje van den Bedem richt zich op de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren met TOS in Nederland. Het doel van dit longitudinale project is om te begrijpen welke gebieden van de sociale en emotionele ontwikkeling beïnvloed worden door communicatieproblemen en om te begrijpen welke factoren mogelijk kunnen leiden tot psychopathologie.

Lezen, spellen en TOS – dr. Elise de Bree, Universiteit van Amsterdam, dr. Roxette van den Bosch, dr. Iris Duinmeijer, Auris

Lezen en spellen zijn kernonderdelen van het (basis)onderwijs en vormen belangrijke onderdelen van de zelfredzaamheid en verdere academische ontwikkeling van kinderen. Kinderen met TOS hebben vaak problemen met lezen en/of spellen. In deze lezing wordt allereerst ingegaan op de relatie tussen gesproken taal en geschreven taal (technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en schrijfvaardigheid). Daarna komt de relatie tussen technisch lezen en spelling aan bod. Tot slot worden de problemen die kinderen met TOS ervaren met lezen en spellen besproken en wordt een tool getoond die ambulant dienstverleners kunnen gebruiken om het gesprek met leerkrachten aan te gaan over de lees- en spellingbegeleiding voor het kind.